Gemeente Almelo

Raadsbrief ter informatie

Postadres:
Gemeente Almelo
Postbus 5100
7600 GC Almelo

Aan de raad van de gemeente Almelo

Bijlage	Doorkiesnummer	Behandeld door	Datum
2		S. Benayad	28 november 2023

Onderwerp
Regionale Stedelijke Investeringsagenda

Geachte leden van de raad,

De colleges van burgemeester en wethouders van de steden Almelo, Enschede en Hengelo en het Overijsselse college van gedeputeerde staten bieden u gezamenlijk de Regionale Stedelijke Investeringsagenda (verder RSIA) aan. Ook kondigen we u alvast aan dat de vier colleges voornemens zijn met u in gesprek te gaan over de RSIA tijdens een gezamenlijke bijeenkomst. Dit moment is voorzien voor het eerste kwartaal van 2024 en wordt in afstemming met de griffies nog gepland. Met deze brief informeren wij u over de RSIA.

Aanleiding
Nederland is een klein land met grote opgaven die vragen om ruimtelijke keuzes. De groei van de bevolking, klimaatverandering en toenemende sociaal-culturele verschillen vragen om keuzes voor wonen, werken, mobiliteit en voorzieningen in het hele land. Op dit moment liggen er – ook in Twente – grote, urgente opgaven die opgelost moeten worden. De Twentse steden spelen hierin een belangrijke rol en hebben elkaar nodig.

Om te zorgen voor een rechtvaardige verdeling van de ruimte neemt het Rijk de regie in de ruimtelijke ordening weer in handen. Het Rijk werkt daarom aan een nieuwe Nota Ruimte die medio 2024 is voorzien. De nieuwe Nota Ruimte zal een lange termijnvisie geven op de ruimtelijke inrichting van Nederland. In de Nota Ruimte worden grote ruimtelijke keuzes gemaakt die nodig zijn voor de ontwikkeling van heel Nederland. Het Rijk wenst de Nota Ruimte samen met provincies op te stellen en heeft daarom alle provincies gevraagd om input. Om de input van context te voorzien heeft het Rijk in het rijksprogramma NOVEX een zogenaamd startpakket opgesteld en gedeeld met de provincies. Ook de provincie Overijssel heeft als antwoord hierop een eerste versie van een ruimtelijk voorstel in voorbereiding. Deze wordt naar verwachting in de Statenvergadering van 31 januari 2024 voor wensen en bedenkingen besproken.

Regionale Investeringsagenda drie Twentse Steden
Voor Twente hebben de vier colleges begin dit jaar de handen ineengeslagen om een Regionale Stedelijke Investeringsagenda op de stellen die input heeft geleverd aan het Overijsselse ruimtelijk voorstel aan het Rijk. Aanleiding voor de RSIA was de wens om het belang van de verstedelijkingsopgave en ambitie van de steden gezamenlijk met de provincie onder de aandacht van het Rijk te brengen, omdat Twente niet als een van de zestien NOVEX gebieden is aangewezen. Dit zijn gebieden die als gevolg van de nationale opgaven ingrijpend worden heringericht tegen de achtergrond van de nieuwe Nota Ruimte. Met het recente nieuws in de Contourennotitie voor de Nota Ruimte heeft Twente alsnog erkenning gekregen en gaan we met het Rijk samen een verstedelijkingsstrategie opstellen voor een verdere schaalsprong. De ambities in de RSIA sluiten hier goed op aan.

De RSIA heeft als doel om de potentie van Twente optimaal te benutten en tegelijkertijd daarmee een bijdrage te leveren aan de nationale opgaven waar we voor staan. We geven gehoor aan de wens van het Rijk om de verstedelijking niet alleen in de Randstad te accommoderen. De RSIA bevat alle ingrediënten om bij te dragen aan het versneld oplossen van de ruimtelijke puzzel in Nederland. We zijn daarom blij dat het Rijk dit samen met ons verder wil uitwerken in een verstedelijkingsstrategie.

RSIA in relatie tot de Omgevingsvisie, Uitvoeringsagenda en Ontwikkelvisie Almelo Centraal.
De RSIA is in lijn met en een uitwerking van onze eerder geformuleerde en door de raad vastgestelde ambities zoals de Omgevingsvisie Mijn Almelo en zal ook onderdeel zijn van de aanstaande actualisatie van de Omgevingsvisie. Verder sluit de RSIA aan bij de uitvoeringsagenda stadsontwikkeling, waarbij met name onze ambities binnen de Ontwikkelvisie Almelo Centraal op een goede manier aansluiten. De ontwikkeling van de high tech sector zorgt voor banen, stimuleert de welvaart en verhoogt de potentie voor het voorzieningenniveau. De doorontwikkeling van de maakindustrie in Almelo en Twente tot topsector is alleen mogelijk bij een brede sociaaleconomische ontwikkeling van onze steden als fundament. Belangrijke aspecten daarbij zijn een breed en gevarieerd voorzieningenniveau, een goede bereikbaarheid, voldoende brede werkgelegenheid, en voldoende aanbod van (betaalbare) woningen voor diverse bevolkingsgroepen in een aantrekkelijke woon- en leefomgeving.

Ambitie Twente
De groene technologische topregio Twente wil haar rol als krachtig vliegwiel in het netwerk van Europese economische regio's verder versterken. Dat kan, want de regio is economisch sterk en heeft veel potentie voor Nederland en Europa. Twente heeft een aantal krachtige troeven, zoals:

- de ligging van Twente als onderdeel van de driehoek Zwolle, Twente, Deventer en op het middelpunt van corridors tussen de Randstad en drie Duitse metropoolregio's;
- de aanwezigheid van technologische topsectoren en kennisinstellingen;
- de beschikbaarheid van groen en natuur binnen handbereik;
- en de beschikbaarheid van binnenstedelijke ruimte voor nieuwe woningen.

Aan de andere kant kennen de drie Twentse steden Almelo, Enschede en Hengelo een lage sociaal economische status. Met de technologische ontwikkelingen en innovaties van onder meer de Universiteit Twente en de Saxion Hogeschool en een actief ROC van Twente die passend opleidingsaanbod bieden, denken wij dat we de ideale omstandigheden hebben om een antwoord te bieden op de uitdagingen waar Nederland voor staat vanuit een aanpak gedreven vanuit kennis en praktische vaardigheden. De ambities in de RSIA helpen daarbij.

De RSIA kijkt daarbij vooruit en heeft een horizon van 2030 en 2050. In 2050 komen economische kracht, (inter-)nationale bereikbaarheid, hoogstedelijke dynamiek en ruimte, groen en kwaliteit van leven samen in Twente.
Vanuit een gezamenlijke en integrale aanpak van de verstedelijkingsopgave zijn de drie steden de motor voor heel Twente. Vanuit vier samenhangende opgaven gaan we als regio aan de slag:

1. Economische kracht: we zetten in op onze economische kracht, zodat ons innovatieve economische ecosysteem in Twente ook in de toekomst als aanjager voor de Nederlandse economie fungeert.
2. Middelpunt internationale corridors: de ligging van Twente op het kruispunt van verschillende (inter)nationale corridors is een belangrijke troefkaart. Deze ligging willen we optimaal benutten. Daarvoor zetten we in op een duurzaam en slim mobiliteitssysteem.
3. Hoogstedelijke dynamiek: we zetten in op een levendige woon- en leefomgeving met voldoende dynamiek en reuring, aantrekkelijk voor nieuw talent en bedrijven. Anders dan in veel andere delen van Nederland, heeft onze regio de ruimte om aan deze schaalsprong invulling te geven.
4. Landschap, bodem en water: een andere troefkaart is de kwaliteit van het Twentse landschap. De leefkwaliteit wordt versterkt door groene en blauwe structuren in de stad te verbinden en de kwaliteit van het landelijk gebied door te trekken naar de stad.

RSIA in verbinding
Almelo, Hengelo en Enschede zijn onlosmakelijk verbonden met de omgeving; vraagstukken bewegen zich over gemeentegrenzen heen en de opgaven in landelijk Twente raken aan die in de steden en andersom. De effecten van de versterking van de regionale economie en de groei van de bevolking zal ook ten goede komen aan de omliggende gemeenten. De ambities van de RSIA zijn hoog en de uitvoering zal forse inzet en investeringen vergen. Die komen niet enkel van de drie Twentse steden en de provincie Overijssel zelf. Ook de partners uit de regio en daarbuiten zijn hierin nodig: zowel van de landelijke overheid als van maatschappelijke en private partijen in de regio.

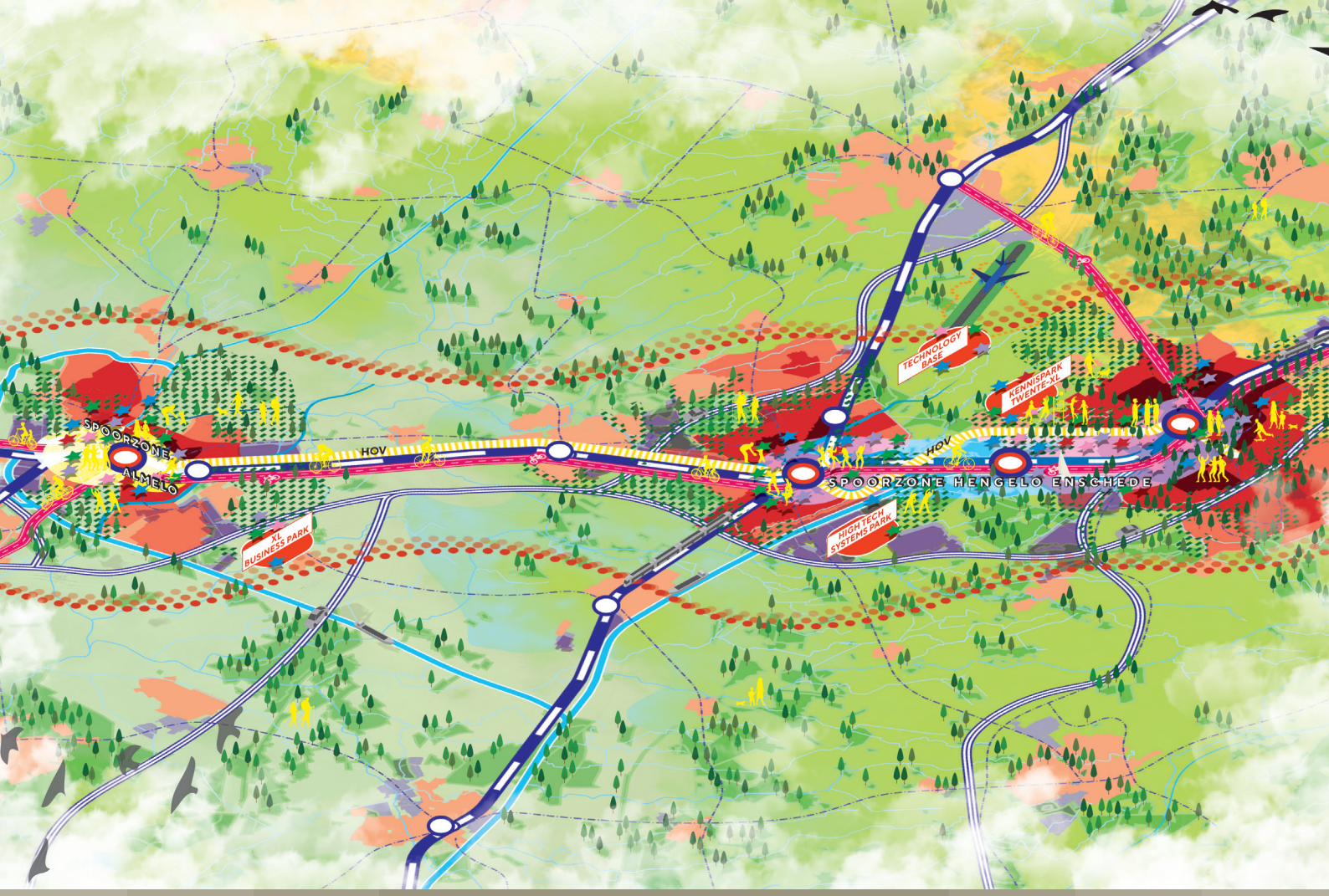
De RSIA vormt een unieke propositie waarin het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de overheden samenwerken aan één opgave. Dit is zeker geen opgave van de steden en de provincie alleen. De verstedelijkingsopgave is van nationaal belang. Het gaat daarbij niet alleen om de inzet van geld, maar ook om uitvoeringskracht, kennis, de inzet van regionale en nationale netwerken en de inzet of aanpassing van nationale en provinciale beleidsinstrumenten. Het is daarom niet meer dan logisch dat we inzetten op een verdere intensivering van de verbinding met Twenteboard vanwege deze krachtige Triple Helix-samenwerking die we in Twente al kennen. Een extra stimulans daarvoor is het streven van het Rijk om met meerdere regio's zogenaamde kansenagenda's op te stellen. Twente is daarbij in het recente Tweede Kamerdebat over het rapport "Elke regio telt" met name genoemd. Hiermee is inmiddels een start gemaakt onder procesregie van de Twenteboard. Over de kansenagenda wordt u separaat geïnformeerd.

Afsluitend
Met de RSIA hebben wij gemeend een antwoord te geven op de uitnodiging van het Rijk om input te leveren voor de Nota Ruimte en duidelijk te maken welke oplossingen Twente biedt aan regionale en nationale opgaven. Deze zijn verwoord in een stevige ambitie waaruit de kracht van Twente duidelijk spreekt. Wij zijn dan ook blij dat het Rijk Twente heeft opgenomen in de Contourennotitie voor de Nota Ruimte als gebied waar een verdere schaalsprong mogelijk is. En heeft uitgesproken met ons te willen werken aan een gezamenlijke verstedelijkingsstrategie als uitwerking van de RSIA en de opgaven uit de rijksprogramma's.

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en gaan graag met u in gesprek tijdens de gezamenlijke bijeenkomst over de RSIA van de drie gemeenteraden en de Provinciale Staten.

Hoogachtend,
Burgemeester en Wethouders van Almelo,
de secretaris, de burgemeester,

J. Dijkstra M.M. van 't Veld

REGIONALE STEDELIJKE INVESTERINGSAGENDA

ALMELO - HENGELO - ENSCHEDE 2050

BIJDRAGE TWENTSE STEDEN AAN DE NATIONALE OPGAVEN

In opdracht van gemeenten Almelo, Hengelo, Enschede en provincie Overijssel

Gemeente Almelo · Gemeente Hengelo · ENSCHEDE · provincie Overijssel

SUPREME
Tired
Tatta

SAMENVATTING

De Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) is een gezamenlijk aanbod van de gemeenten Almelo, Hengelo, Enschede en de provincie Overijssel. Deze agenda heeft als doel om de potentie van de drie Twentse steden optimaal te benutten en daarmee een bijdrage te leveren aan de nationale opgaven waar we voor staan. De groene technologische topregio Twente wil haar rol als krachtig vliegwiel in het netwerk van Europese economische regio's verder versterken. In 2050 komen economische kracht, (inter)nationale bereikbaarheid, hoogstedelijke dynamiek en ruimte, groen en kwaliteit van leven samen in Almelo, Hengelo en Enschede. Met deze agenda levert de regio een significante bijdrage aan de internationale concurrentiekracht van Nederland.

Met hoogopgeleid (internationaal) talent kan het innovatieve economische ecosysteem in Twente ook in de toekomst als aanjager voor de Nederlandse economie fungeren. Voor het behouden en aantrekken van dit talent is de kwaliteit van de regio in termen van welzijn, kwaliteit van leven, gezondheid en sociale netwerken cruciaal. Het stedelijk gebied Almelo - Hengelo - Enschede speelt hierin een sleutelrol.

Almelo, Hengelo en Enschede kunnen verantwoord met circa 100.000 inwoners doorgroeien naar een stedelijke regio met circa 420.000 inwoners. De regio levert niet alleen in kwantiteit, maar juist in kwaliteit een bijdrage aan een nog beter Nederland. We zetten in op een levendige woon- en leefomgeving met voldoende dynamiek en reuring, aantrekkelijk voor nieuw talent en bedrijven. Anders dan in veel andere delen van Nederland, heeft onze regio de ruimte om aan deze groeisprong invulling te geven.

De ligging van Twente op het kruispunt van verschillende (inter)nationale corridors is een belangrijke troefkaart. Deze ligging kan beter worden benut. Daarvoor zetten we in op een duurzaam en slim mobiliteitssysteem. Een andere troefkaart is de kwaliteit van het Twentse landschap. De leefkwaliteit wordt versterkt door groene en blauwe structuren in de stad te verbinden en de kwaliteit van het landelijk gebied door te trekken naar de stad.

De Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) schetst langs vier lijnen een integrale aanpak om de bijzondere mix van wonen, werken, natuur, bereikbaarheid en voorzieningen in de gehele regio te ontwikkelen:

— Economische kracht
— Middelpunt in (inter)nationale corridors
— Hoogstedelijke dynamiek
— Landschap, bodem en water

Het doel van de RSIA is om met deze integrale aanpak de potentie van de drie Twentse steden optimaal te benutten. Daarbij zijn de drie steden onlosmakelijk verbonden met de regio: de opgaven in de regio en in de steden raken elkaar. We laten zien hoe de RSIA een unieke kans voor de hele regio vormt.

In de uitvoering van de RSIA werken bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden samen. Het vraagt een investeringsvolume door markt en overheid van circa 22 miljard euro. Hiermee is de RSIA een gezamenlijk aanbod van de gemeenten Almelo, Hengelo, Enschede en de provincie Overijssel aan de Rijksoverheid. We leveren een significante bijdrage aan het behalen van de ambities van het Rijk in de nieuwe Nota Ruimte en we nodigen het Rijk dan ook uit met ons invulling te geven aan deze ambitie.

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting 4

1. Perspectief 2050 10

1.1 Twente: groene technologische topregio 11
1.2 Ontwikkeling in samenhang 12
1.3 De waarde voor Nederland 12
1.4 Uitvoering door samenwerking 13

2. Regionale investeringsopgaven 18

2.1 Economische kracht 20
2.2 Middelpunt in (inter)nationale corridors 26
2.3 Hoogstedelijke dynamiek 32
2.4 Landschap, bodem en water 40

3. Samenwerking vanuit coalities 48

3.1 Kerncoalitie 49
3.2 Twentse coalitie 49
3.3 Maatschappelijke coalitie 50
3.4 (Inter)nationale coalitie 50

Verantwoording 54

Oad Reizen
PLEGT-VOS
Rabobank
THALES
RICOH
Hertz
MediaMarkt
SIEMENS

1

PERSPECTIEF 2050

Almelo, Hengelo en Enschede bieden het stadsleven van de toekomst. De drie Twentse steden bruisen van de energie, bedrijvigheid én nieuwe kansen. Dit gaat hand in hand met ruimte, groen en kwaliteit van leven. In het netwerk van Europese economische topregio's is Twente een krachtig vliegwiel. We bedénken niet alleen technologische topinnovaties, maar realiseren deze ook. Vanuit betrokken netwerken, hoogstaande kennis en toonaangevende ondernemingen in een groene omgeving. Oersterk, oplossingsgericht en veerkrachtig, gewoon zoals wij dat doen. Welkom in de toekomst van stadsleven en innovatie!

1.1
Twente: groene technologische topregio

Twente wil haar positie als groene technologische topregio versterken. Dat kan, want de regio is economisch sterk en heeft veel potentie voor Nederland en Europa. Almelo, Hengelo en Enschede in het bijzonder hebben een aantal krachtige troeven. Zie de ligging van het gebied als onderdeel van de driehoek Zwolle, Twente, Deventer, op het middelpunt van corridors tussen de Randstad en drie Duitse metropoolregio's. Zie de aanwezigheid van technologische topsectoren en kennisinstellingen. En zie de beschikbaarheid van ruimte voor nieuwe woningen.

In 2050 fungeert Twente als broedplaats, vliegwiel en aanjager van de Nederlandse economische kracht. Hier wordt geëxperimenteerd met alternatieve gewassen, smart farming en kringlooplandbouw. We leveren medische innovaties om de zorg bemenst en betaalbaar te houden. We vertalen mogelijkheden in chiptechnologie naar kansen voor het bedrijfsleven. De stedenband is economisch sterk en vitaal.

Met de Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) wil Twente dit beeld realiseren. De drie steden Almelo, Hengelo en Enschede zetten daarvoor in op een groei van circa 317.000 inwoners in 2023 naar circa 420.000 inwoners in 2050. Dat kan, want de drie steden hebben nog veel ruimte: anders dan in veel andere delen van Nederland. Groei in een hoogstedelijke agglomeratie betekent dat de massa en dichtheid in het stedelijk gebied hoger wordt. Dat gebeurt in lokale concentraties, met name in de spoorzone Almelo Centraal en spoorzone Hengelo-Enschede (SHE), aangetrokken door een goede bereikbaarheid. In balans met deze groei ontwikkelen Almelo, Hengelo en Enschede zich als een ecosysteem voor talentontwikkeling, wonen en werken. De aantrekkingskracht van kennisinstellingen, de hoogwaardige bedrijvigheid, het startupklimaat en de unieke, groene leefomgeving zijn de aandrijvers van groei, maar bieden ook stabiliteit en kwaliteit van leven. Op het middelpunt van (inter)nationale corridors, via een duurzaam en slim mobiliteitssysteem is de regio intern verbonden, maar ook extern met innovatieve werklocaties door heel Europa.

Alle aspecten van het Twentse landschap, bodem, water, energie en biodiversiteit zijn verweven met hoogstedelijke herontwikkeling van woon- en werkmilieus. Er is schuifruimte en flexibiliteit richting stadsrandzones die als overgangen naar het landelijk gebied fungeren en een verbinding vormen met de opgaven in het landelijk gebied. Met een hoogwaardige woon-, werk- en leefomgeving levert hoogstedelijk Twente meerwaarde voor de directe omgeving en functioneert het gebied als een vliegwiel voor de Nederlandse en Europese economie.

1.2
Ontwikkeling in samenhang

In de Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) staat integraliteit centraal. Het versterken van de economische kracht van de groene technologische topregio, de verdichting rondom spoorzones, de energie-infrastructuur, het watersysteem en de ecologische en landschappelijke kwaliteiten hangen met elkaar samen.

Het vestigingsklimaat van de groene technologische topregio is gebaat bij een gezond bodem- en watersysteem. Daarmee zorgen we voor een leefomgeving die klimaatadaptief is en wordt voorkomen dat woningen en bedrijven (drink)wateraansluitingen mislopen. Op zijn beurt trekt de groene technologische topsector mensen aan die graag in een leefbare en toekomstbestendige leefomgeving willen wonen met hoogwaardige faciliteiten, korte reistijden en een divers woningaanbod.

De beschikbaarheid van talent en een energievoorziening die duurzaam, betrouwbaar en betaalbaar is, zijn belangrijke randvoorwaarden voor een innovatief economisch ecosysteem. Om hoogopgeleid (internationaal) talent naar de regio te trekken, zijn welzijn, een gezonde leefomgeving en sociale netwerken cruciaal. Het stedelijk gebied Almelo-Hengelo-Enschede heeft hierin de sleutelrol. Hier is verdichting mogelijk tot een levendige woon- en leefomgeving met voldoende dynamiek en reuring.

Almelo, Hengelo en Enschede hebben de ruimte om invulling te geven aan de groeisprong waarbij de hoogwaardige werkgelegenheid en het groene landschap meegroeien. De drie steden zijn daarbij onlosmakelijk verbonden met de regio. Vraagstukken in de regio raken ook aan die van de steden. Bij het opstellen van de RSIA en bij de verdere uitwerking en uitvoering ervan is oog voor de belangen van de hele regio.

1.3
De waarde voor Nederland

De RSIA is een gezamenlijk aanbod van de gemeenten Almelo, Hengelo, Enschede en de provincie Overijssel. We leveren hiermee een significante bijdrage aan de ambities van het Rijk. We geven gehoor aan de wens van het Rijk om de verstedelijking niet alleen in de Randstad te accommoderen.

De RSIA bevat alle ingrediënten om de ruimtelijke puzzel in Nederland versneld op te lossen.

In het bijzonder gaat het om:
- Versterking van de nationale economie en internationale concurrentiepositie.
- Versnelling van de nationale woningbouwopgave van 900.000 extra woningen voor 2030.
- Doorontwikkeling van (inter)nationale bereikbaarheid.

De RSIA vormt hiermee een bouwsteen voor de nieuwe Nota Ruimte (2024). We sluiten aan bij doelen van de nationale Omgevingsvisie (NOVI)[1] en dragen bij aan de uitvoering van diverse Rijks(onderzoek)programma's zoals: Brede welvaart in de Regio's, Water en Bodem Sturend, Werklocaties, Nationaal Waterprogramma, Energiehoofdstructuur, Woningbouw, Mobiliteit en Bereikbaarheid en Gezonde, Groene Leefomgeving.

> "Stel dat de groei van de bevolking veel meer wordt opgevangen in het zuiden, oosten en noorden van Nederland: wat is er dan nodig om dit mogelijk te maken en hoe kan water en bodem daarbij sturend zijn? En hoe kan de economie in deze regio's tegelijk meegroeien en daarmee hun specifieke economische krachten versterken om de kansen op werk in de nabijheid te vergroten?"
>
> uit: Kamerbrief Minister Hugo de Jonge Regie op de ruimte en programma Mooi Nederland van april 2023

1.4 Uitvoering door samenwerking

De RSIA vormt een unieke propositie waarin het bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden samenwerken. De uitvoering door markt en overheid kent een investeringsvolume van circa 22 miljard euro. De Twentse steden nodigen het Rijk uit gezamenlijk invulling te geven aan deze ambitie.

De integrale benadering van deze RSIA vraagt om nauwe afstemming en samenwerking tussen de partijen die kunnen bijdragen aan de uitvoering ervan. Daarbij gaat het om de gemeenten Almelo, Hengelo, Enschede en de provincie Overijssel en tal van regionale publieke, semi-private en private partijen. In hoofdstuk 3 gaan we daar dieper op in. Bovenal gaat het ook om een (gezamenlijke) inzet op nationaal niveau waartoe we het Rijk uitnodigen. Met de RSIA geven we immers invulling aan ambities en programma's van verschillende departementen.

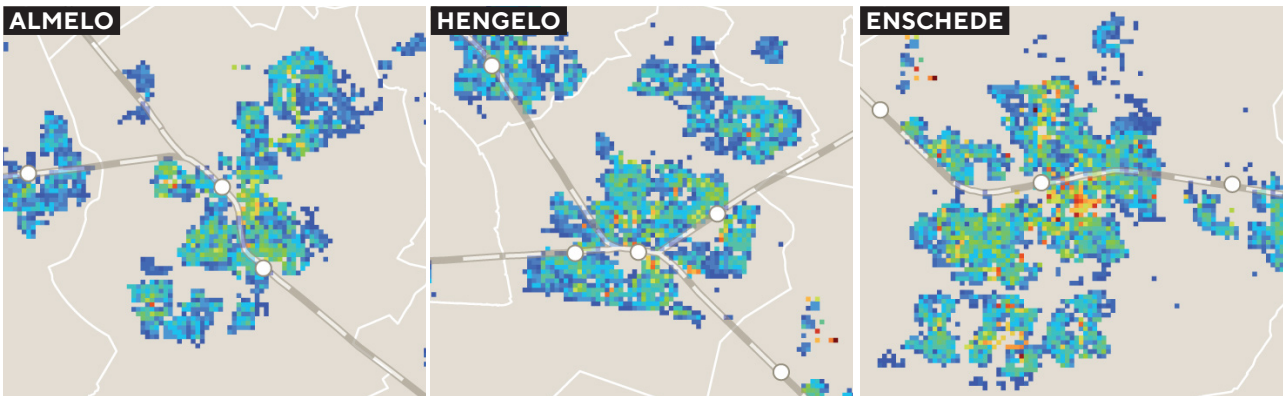
Specifiek gaat het om de volgende ministeries:
— Economische Zaken & Klimaat
— Infrastructuur & Waterstaat
— Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
— Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
— Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Slimme functiecombinaties en mogelijkheden om investeringen versneld tot uitvoering te brengen, zijn verkend. Op onderdelen wordt dat nog verder uitgewerkt in regionale beleidsdocumenten. Denk hierbij aan de Ruimtelijk Economische Visie van de provincie Overijssel, (actualisaties van) omgevingsvisies, de Regionale Woonagenda Twente en de Woondeal. Ook in coalities en samenwerkingsverbanden wordt aan de samenhang verder gewerkt, met name met de andere Twentse gemeenten, maatschappelijke partners en het Rijk.

1 Ruimte voor klimaatadaptatie en energietransitie, een duurzaam en (circulair) economisch groeipotentieel, sterke en gezonde steden en regio's en een toekomstbestendige ontwikkeling van het landelijk gebied

HOOGSTEDELIJK

In Almelo, Hengelo en Enschede wordt onder andere ingezet op het verder doorzetten van ontwikkelingen rondom de belangrijke stationsgebieden. Dit worden hoogstedelijke gebieden met een bruisende en compacte mix van wonen, werken en voorzieningen. Sleutel voor succes is groen en openbare ruimte van hoge kwaliteit en een goed geprogrammeerde begane grond. Samen vormen ze plekken van ontmoeting. Referenties zijn: Céramique in Maastricht, Kabeldistrict in Delft en De Caai in Eindhoven. De kaarten van Almelo, Hengelo en Enschede op de volgende pagina geven de huidige situatie weer.

LANDELIJK–DORPS CPO LINDEHOEVE TILBURG	GROENSTEDELIJK KNARRENHOF ZWOLLE	BUITENCENTRUM NOORDERHAVEN ZUTPHEN	CENTRUMSTEDELIJK LEIDSCHERIJN UTRECHT	HOOGSTEDELIJK CÉRAMIQUE, MAASTRICHT	GROOTSTEDELIJK DE CAAI, EINDHOVEN
0-30 /hectare	30 /hectare	60 /hectare	90 /hectare	120 /hectare	150 /hectare

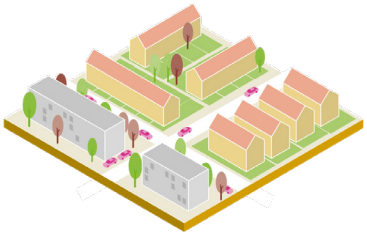
GROENSTEDELIJK

dichtheid 30 wo/ha

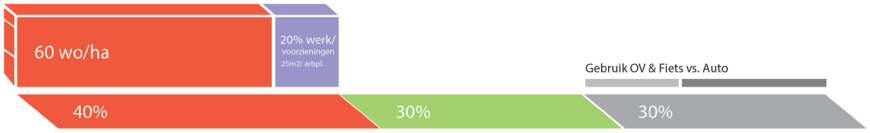
Hoofdzakelijk eengezinswoningen, voorzieningen op (fiets)afstand

Openbaar < Privé

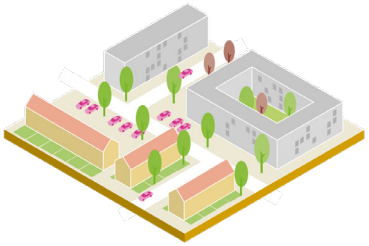
BUITENCENTRUM

dichtheid 60 wo/ha

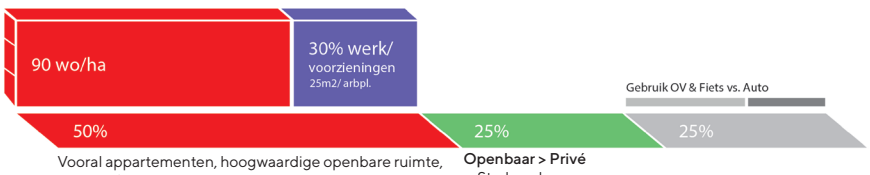
Appartementen en grondgebonden woningen, dichtbij voorzieningen

Openbaar = Privé
— Wijkpark met sport

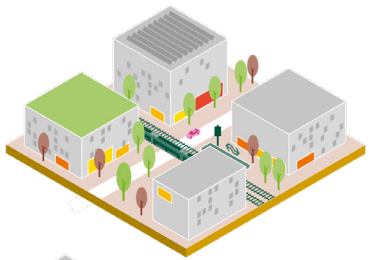
CENTRUMSTEDELIJK

dichtheid 90 wo/ha

Vooral appartementen, hoogwaardige openbare ruimte, dichtbij OV, in stadscentra

Openbaar > Privé
— Stadspark

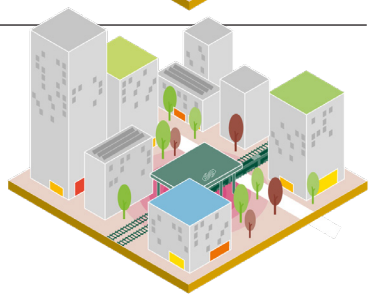
HOOGSTEDELIJK

dichtheid 120 wo/ha

Appartementen, hoogbouw, hoogwaardige openbare ruimte, direct bij OV-knoop

Openbaar
— Pocket park

IN HET
VOLKS
PARK

IN HET
VOLKS
PARK

2

REGIONALE INVESTERINGS-OPGAVEN

De Regionale Stedelijke Investeringsagenda omvat vier opgaven: versterken van de economische kracht van Twente, benutten van de positie van de regio aan (internationale) corridors, ontwikkelen van een hoogstedelijk vestigingsmilieu en uitbouwen van het groenblauwe netwerk in de regio. Deze opgaven hangen nauw met elkaar samen. In dit hoofdstuk werken we ze stuk voor stuk verder uit.

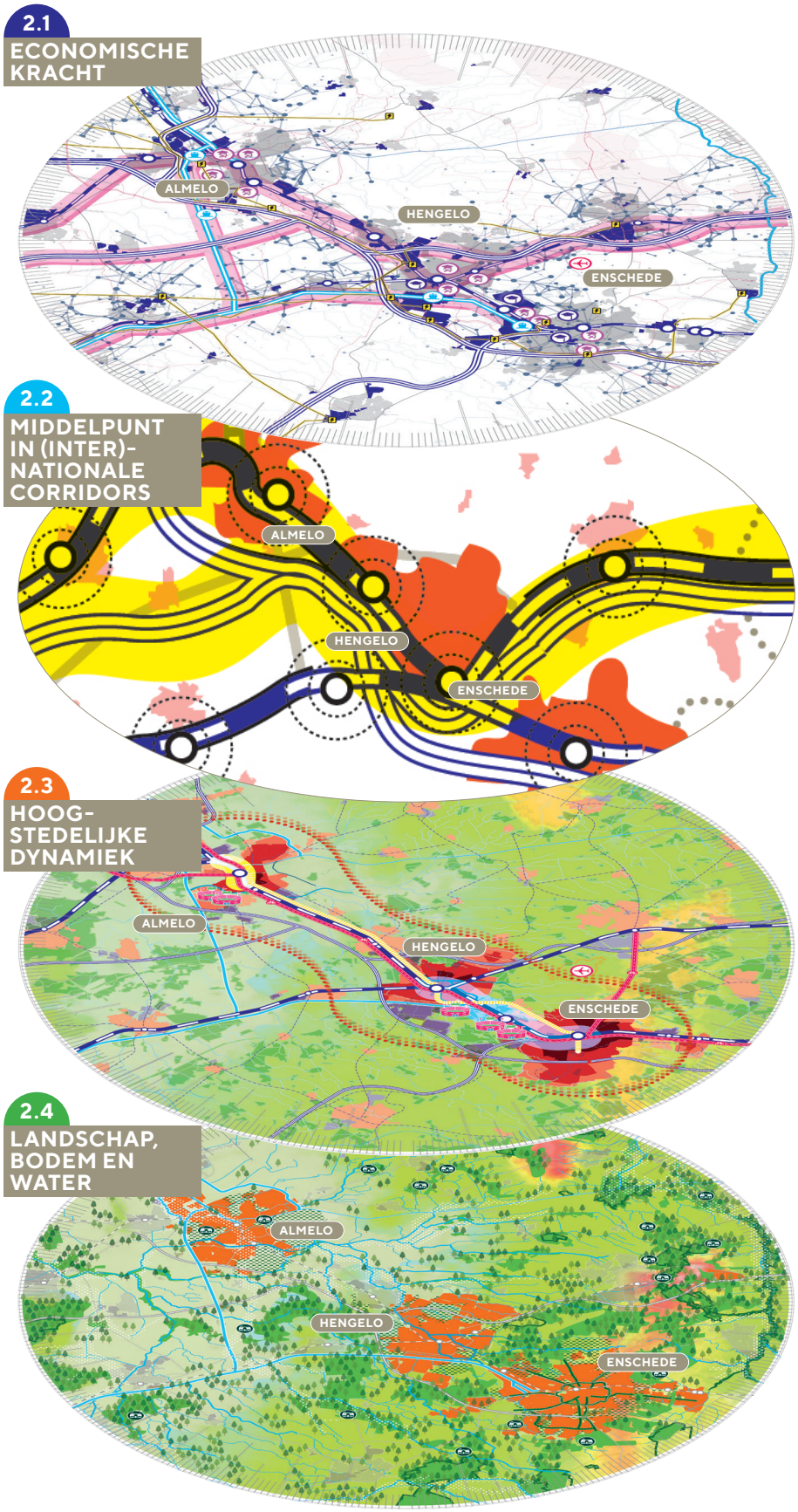
De RSIA neemt een integraal perspectief. Om de verschillende facetten voor het voetlicht te brengen onderscheiden we vier onderling samenhangende thema's. Deze thema's zijn niet uitsluitend en overlappen deels met elkaar. Zo is bereikbaarheid te herkennen in alle thema's, maar vanuit een andere invalshoek. De opgaven uit de lopende rijksprogrammas zijn te herkennen in de vier onderling samenhangende thema's:

2.1 Economische kracht
over vestigingsvoorwaarden en locaties en de bijbehorende infrastructuur in brede zin. Raakt o.a. aan Programma Werklocaties, Circulaire Economie en energie gerelateerde programma's;

2.2 Middelpunt in (inter)nationale corridors
over multimodale bereikbaarheid en verbondenheid. Raakt aan programma's over mobiliteit en bereikbaarheid.

2.3 Hoogstedelijke dynamiek
over verstedelijking, voorzieningen en verbondenheid. Raakt o.a. aan Programma Woningbouw, Groene en Gezonde Leefomgeving en programma's over mobiliteit en bereikbaarheid;

2.4 Landschap, bodem en water
raakt o.a. aan Water en Bodem Sturend en andere watergerelateerde programma's;

2.1
Economische kracht

In 2050 is Twente de groene technologische machinekamer van Europa. Het economische ecosysteem rond Universiteit Twente staat dan internationaal op de kaart. Overal ter wereld wordt Twentse hightech systemen en materiaal (HTSM) gebruikt. De verschillende werklocaties zijn in 2050 geherstructureerd en verduurzaamd. Nieuwe zijn toegevoegd. De regio bezit daarmee een rijk portfolio aan topwerklocaties. Deze vinden naadloze aansluiting bij het regionale onderwijs en de arbeidsmarkt.
In hoogstedelijk Twente is een leven lang leren voor iedereen toegankelijk.

(Top)werklocaties en bedrijventerreinen ontwikkelen

De vraag naar bedrijventerreinen in Twente bedraagt tot 2050 circa 650 hectare. Op diverse plekken wordt gekeken hoe we aan deze vraag kunnen voldoen. Verschillende topwerklocaties worden in combinatie met bestaande bedrijventerreinen ingezet om de economie te versterken en een bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling van de technologische topregio. Het gaat met name om:

- Het Kennispark Twente (startups)
- De High Tech Systems Park (scale-ups)
- Het XL Businesspark
- Technology Base (testen en experimenteren en doorontwikkelen)
- Connect-U: Stadscampus (samenkomst van onderzoek, onderwijs en ondernemers)

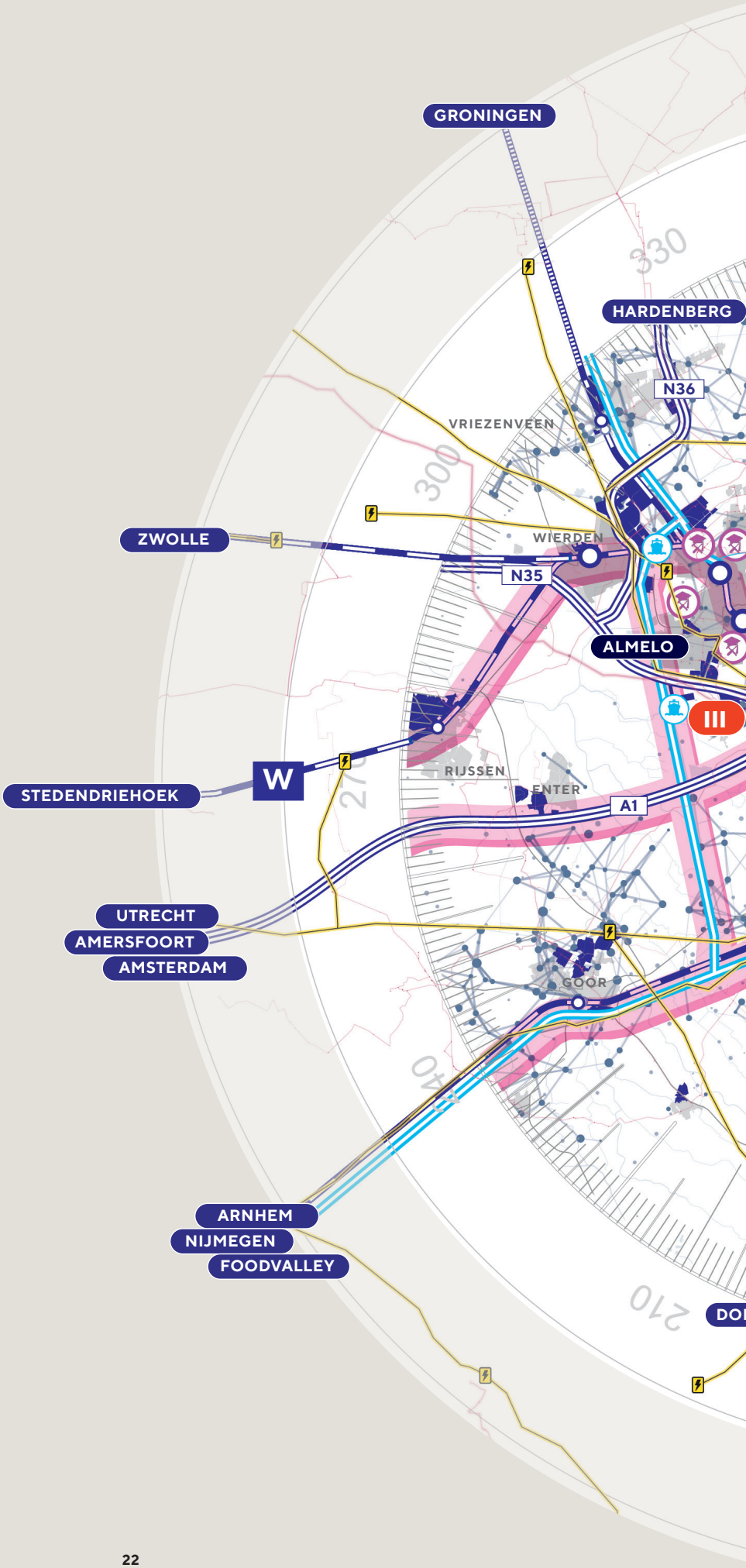
Iedere locatie heeft een eigen kracht die complementair is aan andere locaties. Bestaande werklocaties worden versterkt door bedrijventerreinen te herstructureren, te verduurzamen en te vergroenen, te intensiveren en waar mogelijk uit te breiden, waaronder de ontwikkeling van XL Businesspark 2. Hierbij wordt rekening gehouden met bedrijfsverplaatsingen.

Krachtig economisch ecosysteem

De RSIA zet in op een ecosysteem voor economie, bedrijvigheid en talentontwikkeling. Dat ecosysteem heeft kernpunten in de drie steden waar de Universiteit Twente, Saxion hogescholen, kunstacademie AKI ArtEZ Academie en ROC van Twente zijn gevestigd, evenals de bedrijven in het technologisch topsegment. Het ecosysteem strekt zich vervolgens uit over grenzen, ook voorbij de regio en de landsgrens. In dit systeem is ruimte voor laboratoria, fieldlabs en clusters waar experimenten, onderzoek, onderwijs en bedrijvigheid samenkomen. Een voorbeeld is het triple-helix samenwerkingsverband in de Twente Board.

Het ecosysteem is goed bereikbaar en goed ontsloten met een energie-infrastructuur die past bij het type bedrijvigheid. De verbinding met het bedrijfsleven is sterk en er is ruimte voor studenten om kennis en uitvindingen in praktijk te brengen. Er is ruimte voor startups om tot business en grote groeiende bedrijven te komen. Op deze manier versterken we het gebied als vliegwiel voor innovatie en ondernemerschap.

2.1 TWENTE
ECONOMISCHE KRACHT

LEGENDA

infrastructuur/economie

- spoorwegen
- stations
- auto(snel)wegen
- TEN-T
- kanaal
- haven
- Twente Airport
- gasleiding
- hoogspanningsleiding
- verdeelstation

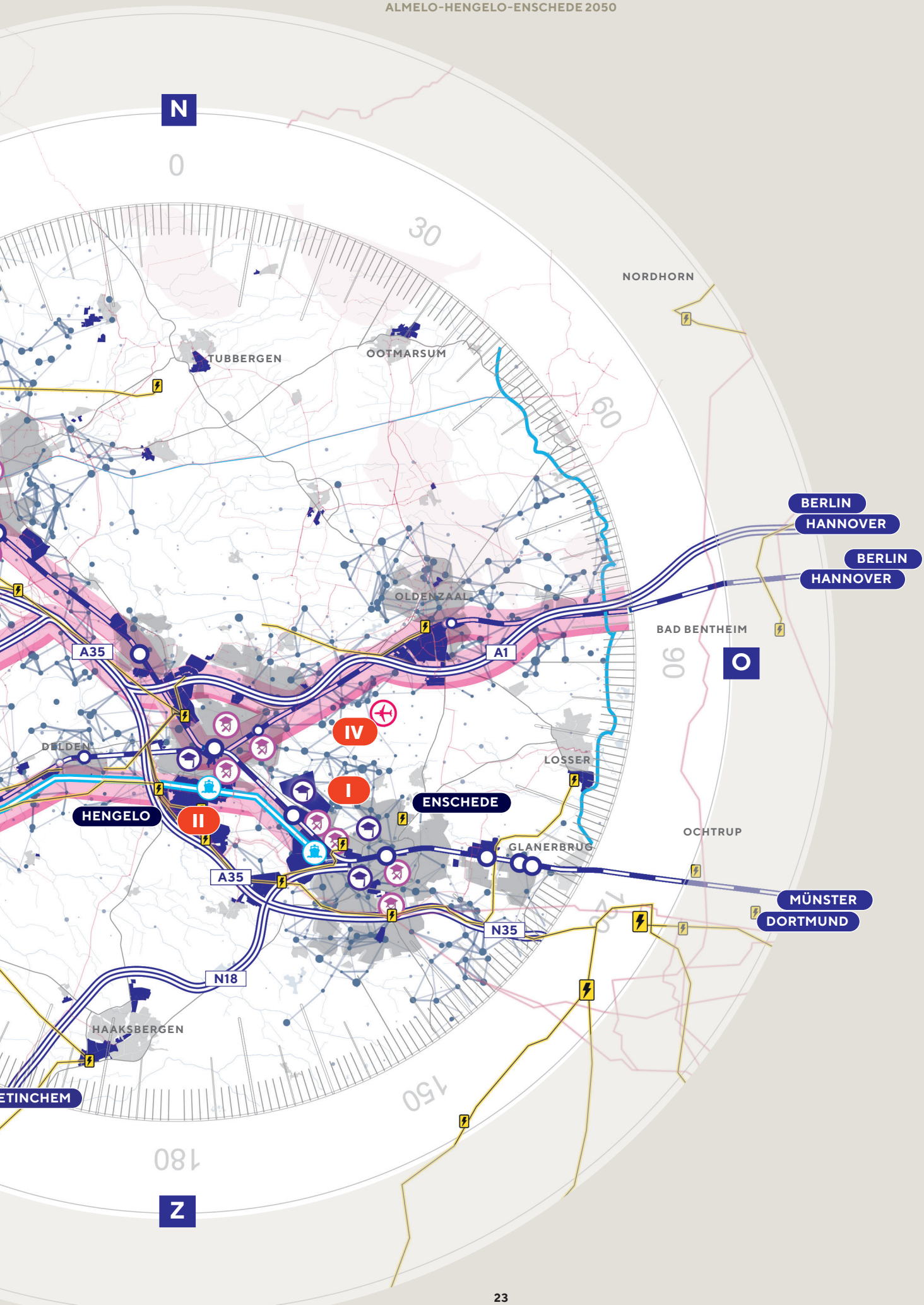
topwerklocaties Campus Twente

- I Kennispark Twente
- II High Tech Systems Park
- III XL Businesspark
- IV Technology Base
- overige werklocaties

onderwijslocaties

- MBO
- HBO en WO

data: geoportaaloverijssel.nl

N
0
30
60
90
120
150
180
Z
NORDHORN
TUBBERGEN
OOTMARSUM
BERLIN
HANNOVER
BERLIN
HANNOVER
OLDENZAAL
BAD BENTHEIM
A35
A1
IV
I
II
HENGELO
ENSCHEDE
LOSSER
OCHTRUP
GLANERBRUG
A35
N35
MÜNSTER
DORTMUND
N18
HAAKSBERGEN
ETINCHEM

Talentbehoud en ontwikkeling
We positioneren hoogstedelijk Twente als een internationale kennishub. Daarbij zetten we in op samenwerking en uitwisseling. Om talent te behouden, aan te trekken en op te leiden wordt het netwerk van bedrijven versterkt. In Almelo, Hengelo en Enschede is een leven lang leren mogelijk. De verbinding met de omliggende gemeenten wordt versterkt middels een hubsysteem aan de randen van de stad. Hiervoor is een impuls in personen- en goederenvervoer nodig via fiets-, snel-, spoor- en vaarwegen. Het vergroot de bereikbaarheid van arbeidspotentieel voor het bedrijfsleven.

Energie
Een betrouwbare energievoorziening is een randvoorwaarde voor economische ontwikkeling. Er is ruimte voor een regionaal programma voor opwekking van hernieuwbare energie passend bij stedelijke ontwikkeling en landschappelijke kwaliteit. Er wordt geïnvesteerd in de ontwikkeling van regionale energielandschappen met ruimte voor zonnevelden en windturbines. Daarnaast zijn investeringen nodig om bestaande woningen energiezuiniger te maken.
De energie-infrastructuur wordt versterkt. Netcongestie wordt tegengegaan door de netinfrastructuur slimmer in te zetten en waar nodig uit te breiden, onder andere met ondergrondse hoogspanningskabels. Daarnaast is een investering nodig in de verkenning en mogelijke aanleg en uitbreiding van warmtenetten. De ontwikkeling van de energietransitie voor de havengebieden wordt verkend.

2.2
Middelpunt in (inter)nationale corridors

In 2050 heeft hoogstedelijk Twente haar ligging op de verschillende (inter)nationale corridors stevig verankerd en benut. Almelo, Hengelo en Enschede zijn niet langer alleen een draaischijf maar de plek waar waarde wordt toegevoegd. De bereikbaarheid per weg, spoorweg en vaarweg is excellent. Bewoners, bezoekers en werkenden van de steden en de omliggende kernen verplaatsen zich gemakkelijk via fietssnelwegen, comfortabele mobiliteitshubs en het 24/7 HOV-netwerk.

Verbetering (inter)nationale bereikbaarheid

Almelo, Hengelo en Enschede kennen nu al verschillende (inter)nationale verbindingen over weg en spoor. Deze zijn echter van wisselende kwaliteit en/of comfort. Bij een schaalsprong in verstedelijking hoort een versterking van de (inter)nationale bereikbaarheid. Daarvoor zetten we in op een intraregionaal mobiliteits- en openbaarvervoersysteem.

De ambitie is om vanuit Twente de noordelijke en zuidelijke Randstad in max. 1 uur en 15 minuten met OV comfortabel te bereiken. Dit vraagt investeringen in betere spoorverbindingen. Ook de grensoverschrijdende corridor Zwolle – Twente – Münster is essentieel. Daarnaast biedt de Nedersaksenlijn naar het noorden kansen. Daarnaast zijn structurele oplossingen nodig voor de verkeersveiligheids- en capaciteitsknelpunten van de A1, A35, N35, N36, van de knooppunten Azelo en Buren en van het onderliggende wegennet. Twente Airport wordt verder ontwikkeld tot e-hub passend bij hoogstedelijk Twente.

Voor het goederenvervoer zetten we in op versterking van de spoorcapaciteit, autowegen en het Twentekanaal.

Verbetering regionale bereikbaarheid

Een verbetering van de bereikbaarheid van de stedelijke kernen is nodig om de woon- en werklocaties en regionale voorzieningen op een slimme en toekomstbestendige manier te verbinden. We blijven gezamenlijk zoeken naar oplossingen voor structurele veiligheids- en capaciteitsknelpunten in de bereikbaarheid van Twente. Het daily urban system wordt verbeterd op basis van het STOMP-principe voor de inrichting van de ruimte: Stappen, Trappen, Openbaar vervoer, Mobility as a service en Privéauto.

Snelfietspaden en het stimuleren van langzaam verkeer dragen bij aan de ontwikkeling van dit principe. Dit vraagt om bijvoorbeeld een fietsbrug met snelfietspaden over het Twentekanaal om de verschillende steden met elkaar te verbinden. Tussen de stedelijke spoorzones en kernen van Almelo, Hengelo en Enschede zetten we in op een hoogwaardig OV-systeem in combinatie met een snelfietspadennetwerk, zoals de F35. Onder andere door het verbeteren van het functioneren van de ringwegenstructuur. Zo creëren we kansen voor het stimuleren van de economie, toename van arbeidsplaatsen, studenten en bezoekers van de binnensteden.

We clusteren de woningbouwopgave bij stations en bestaande vervoersassen. Om de nabijheid van de landschappelijke kwaliteit te vergroten, zetten we in op een 15-minutenprincipe voor bereikbaarheid van het groen vanuit de steden.

2.2

TWENTE

MIDDELPUNT VAN (INTER)NATIONALE CORRIDORS

METROPOLREGION HAMBURG
HAMBURG
N
BREMEN
1
31
METROPOLREGION
BREMEN–OLDENBURG
N34
31
METROPOLREGION
HANNOVER–BRAUNSCHWEIG
– GÖTTINGEN–WOLFSBURG
HANNOVER
1
BERLIN
OSNABRÜCK
30
2
31
MÜNSTER
DORTMUND
RHEIN–RUHR METROPOLE
3
KÖLN

Perron
Lijn
10a
Vertrek
Perron
Lijn
9a
Vertrek
Perron
Lijn
9b
Vertrek
Twents
Service van Syntus

Twents
Twents

2.3
Hoogstedelijke dynamiek

In 2050 worden Almelo, Hengelo en Enschede beleefd en geleefd als één gebied, afgewisseld met groene ruimtes. Twentenaren kunnen hier een passende wooncarrière doormaken. De regio is rijk aan woonmilieus: van lommerrijk wonen in het groen tot aan hoogstedelijk wonen in de centra. De steden zijn levendig dankzij de unieke mix van kennis-instellingen, innovatieve bedrijvigheid, techniek, cultuur en voorzieningen. De theaters en poppodia ontvangen internationale artiesten, er zijn uitmuntende sportfaciliteiten en spraakmakende musea.

Bevolkingsontwikkeling
Almelo, Hengelo en Enschede tellen nu circa 317.000 inwoners. De gezamenlijke ambitie is een bevolkingsgroei van circa 100.000 inwoners tot 2050 mogelijk te maken. Deze groei gaat hand in hand met werkgelegenheidsontwikkeling. Gezien de economische identiteit van het gebied groeit de bevolking voornamelijk door (inter)nationale arbeidsmigranten: in hoge mate young professionals die de innovatieve economie van nieuwe kennis en creativiteit voorzien. In verband hiermee wordt een ruim aanbod voor starters op de woningmarkt ontwikkeld, in hoogwaardige stedelijke woonmilieus met voldoende plek voor sociaal en betaalbaar wonen.

Tegelijk moet wonen in de regio voor alle doelgroepen bereikbaar zijn, met veel groen in de wijken, met ontmoeting en zorg in nabijheid. Het doel is te zorgen voor de juiste woningen en voorzieningen op de juiste plek om doorstroming te bevorderen én de bestaande woningvoorraad te verduurzamen, aardgasvrij te maken en te isoleren.

Versterking van de leefkwaliteit en het vestigingsklimaat draagt bij aan de ontwikkeling en het behoud van talent in de regio. De ambitie is dat de woningvoorraad in balans is en toekomstbestendig is.

Woningen toevoegen
Om de bevolkingsgroei te accommoderen moeten we minimaal 69.000 woningen toevoegen aan de bestaande voorraad. Dit is veel meer dan de ambitie uit de Regionale Woonagenda Twente (2021). Daarin is sprake van 22.000 woningen voor heel Twente. Het is ook meer dan de ambitie uit de Woondeal Twente (2022).

De ambitie is om drie bruisende hoogstedelijke centra te realiseren in synergie met vitale kernen. Daarvoor is het noodzakelijk om de agglomeratiekracht van Twente te vergroten. Samen met extra OV-verbindingen worden de centrale knooppunten geïntegreerd tot een hoogstedelijk weefsel.

Hoogstedelijke centra en vitale kernen
Het accent in de woningbouw ligt bij inbreiding. De spoorzone Almelo Centraal en spoorzone Hengelo-Enschede (SHE) bieden grote kansen voor een versnelling van de woningbouwopgave. Deze ontwikkelingen zijn belangrijke bouwstenen van de RSIA. Hier wordt ingezet op hoogstedelijke woonmilieus, als aanvulling op bestaande woonmilieus in de wijken.

Verdichting door het concentreren van massa geeft draagkracht voor een divers en aantrekkelijk cultureel en leisure-aanbod. Daarmee is hoogstedelijk Twente vervolgens beter in staat om het talent in de regio te houden en het carrièreperspectief voor jong talent te vergroten.

2.3 TWENTE
HOOG-STEDELIJKE DYNAMIEK

GRONINGEN

ZWOLLE

AMSTERDAM ZUID

AMERSFOORT

UTRECHT

DEVENTER

APELDOORN

ZUTPHEN

ARNHEM

NIJMEGEN

DEN HAAG

LEGENDA

verbindingen

- auto(snel)wegen
- spoorlijnen
- busverbindingen
- HOV
- F35

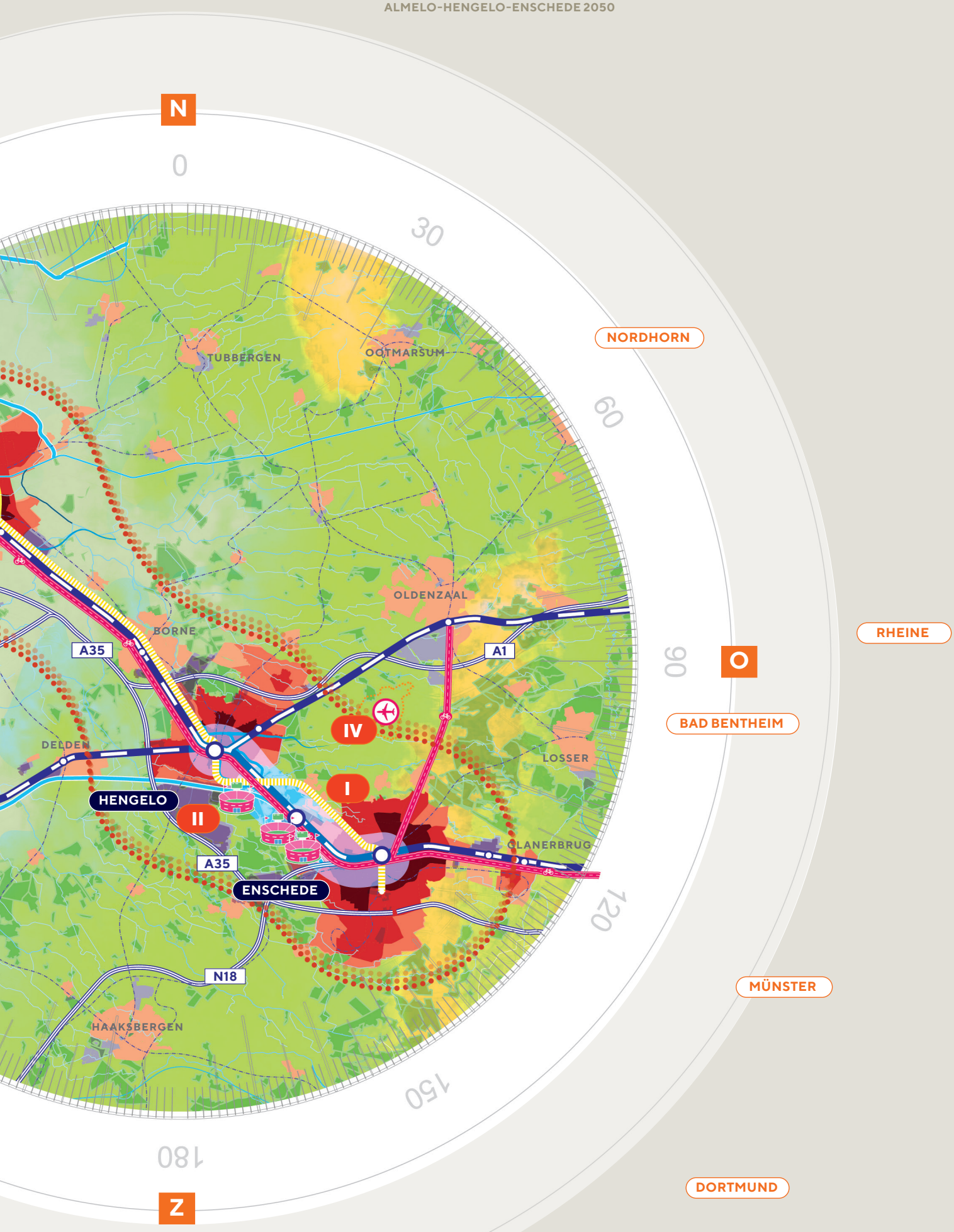
agglomeratiekracht

- intercitystations
- stations
- bedrijventerrein

reuring

- I Kennispark Twente
- II High Tech Systems Park
- III XL Businesspark
- IV Technology Base
- Twente Airport
- sportstadion
- Spoorzone Almelo
- Spoorzone Hengelo-Enschede
- Hoogstedelijk
- Centrumstedelijk
- Buitencentrum/overige

data: geoportaaloverijssel.nl

N
0
30
60
90
120
150
180
O
Z
NORDHORN
RHEINE
BAD BENTHEIM
MÜNSTER
DORTMUND
DUISBURG
TUBBERGEN
OOTMARSUM
OLDENZAAL
BORNE
A35
A1
DELDEN
HENGELO
LOSSER
GLANERBRUG
ENSCHEDE
N18
HAAKSBERGEN
I
II
IV

Leefbaarheid en dynamiek

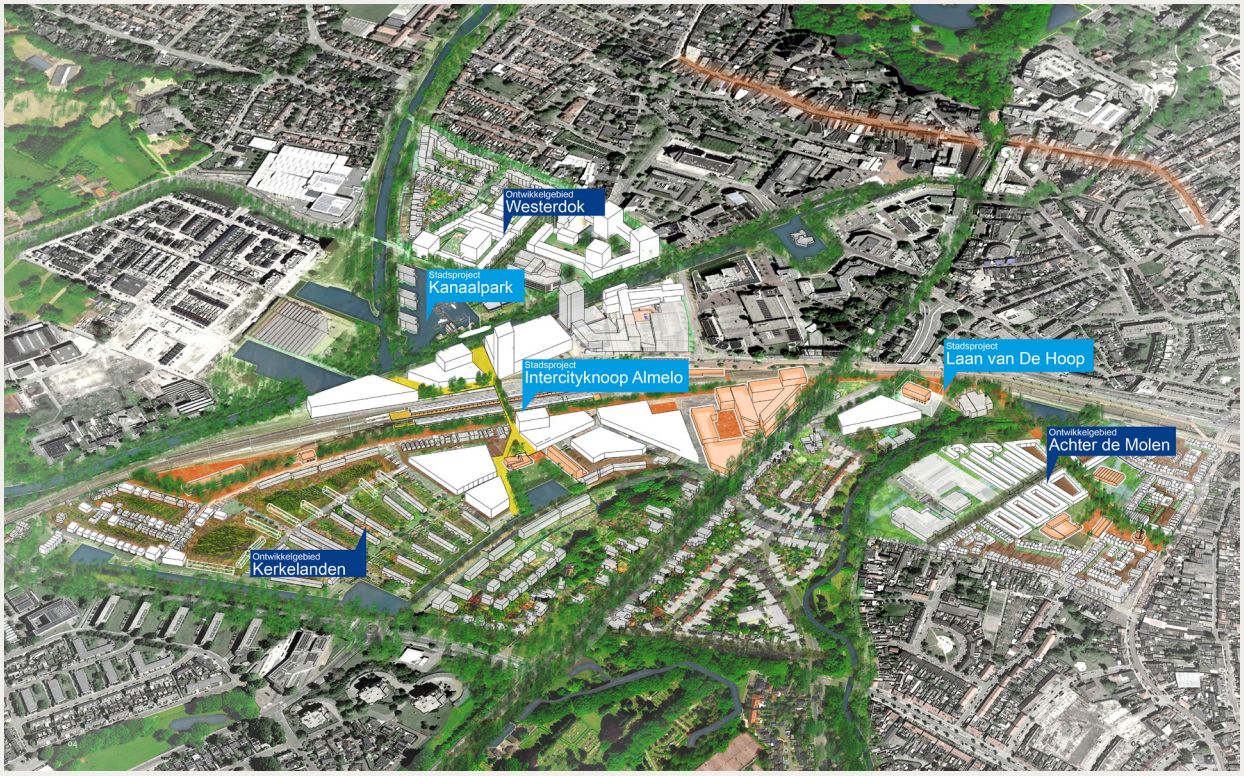
De kwalitatieve opgave ligt in het creëren van meer reuring en dynamiek in de steden gericht op gezondheid, leefkwaliteit en het bestendigen van sociale structuren. Het gaat om maatschappelijke voorzieningen op het gebied van leren, zorg, buurtcentra, cultuur, sport en spel.

Reuring wordt gecreëerd door een toename in regionale en stedelijke voorzieningen. In de binnenstad en spoorzones krijgt de leefkwaliteit een impuls. Hier gaat het om een vitaal winkel- en horeca-aanbod, passend bij de hoogstedelijke dynamiek.

De toename vindt plaats bovenop het huidig aanbod aan voorzieningen. De culturele identiteitsdragers uit het industriële verleden zijn plekken waar deze voorzieningen en reuring een nog grotere plek krijgen. We benutten de kansen om het cultuuraanbod te verbinden met (immaterieel) erfgoed en de vrijetijdseconomie. Zo wordt het culturele ecosysteem versterkt.

Spoorzone Almelo Centraal
In het hart van Almelo ligt spoorzone Almelo met centraal het intercitystation. Het gebied van 60 hectare is een belangrijk knooppunt in het spoornetwerk van Oost-Nederland. Spoorzone Almelo Centraal wordt het middelpunt van een intens, divers en grenzeloos stuk stad dat verbindt, waar een groot deel van de woningbouwopgave wordt gerealiseerd, ruimte voor werken en voorzieningen wordt gecreëerd en de ruimtelijke kwaliteit wordt verbeterd. Er wordt ingespeeld op de cultuurhistorie, het aanwezige erfgoed en andere specifieke kwaliteiten van de plek om een jonge, actieve en internationaal georiënteerde doelgroep aan zich te binden. Met slimme keuzes in de openbare ruimte en de verkeersstructuur ontstaan plekken voor groen, waterberging en verblijfsplekken.

Ontwikkelgebied
Westerdok
Stadsproject
Kanaalpark
Stadsproject
Intercityknoop Almelo
Stadsproject
Laan van De Hoop
Ontwikkelgebied
Achter de Molen
Ontwikkelgebied
Kerkelanden

Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE)
De Spoorzone Hengelo-Enschede (SHE) is het gebied rondom de stations Hengelo, Kennispark en Enschede. SHE is een samensmelting van drie stationsgebieden in twee gemeenten tot één levendig stadsdistrict en staat voor een meer uitnodigend en toegankelijk tussengebied tussen Hengelo en Enschede. SHE presenteert zich als een unieke plek waar stad en landschap in elkaar overgaan en is een langjarig programma voor een schaalsprong. Het draait om samenwerking tussen gemeenten Hengelo, Enschede en (markt)partijen en staat voor significante en duurzame groei van de steden en van bedrijven en organisaties. SHE is een belangrijk vliegwiel voor de doorontwikkeling van de technologische topregio Twente naar een stedelijk leven op zijn Twents.

1 2 3 **4** 5 6 7 8
SPOORZONE HENGELO ENSCHEDE
INNOVATIEDISTRICT
UT CAMPUS

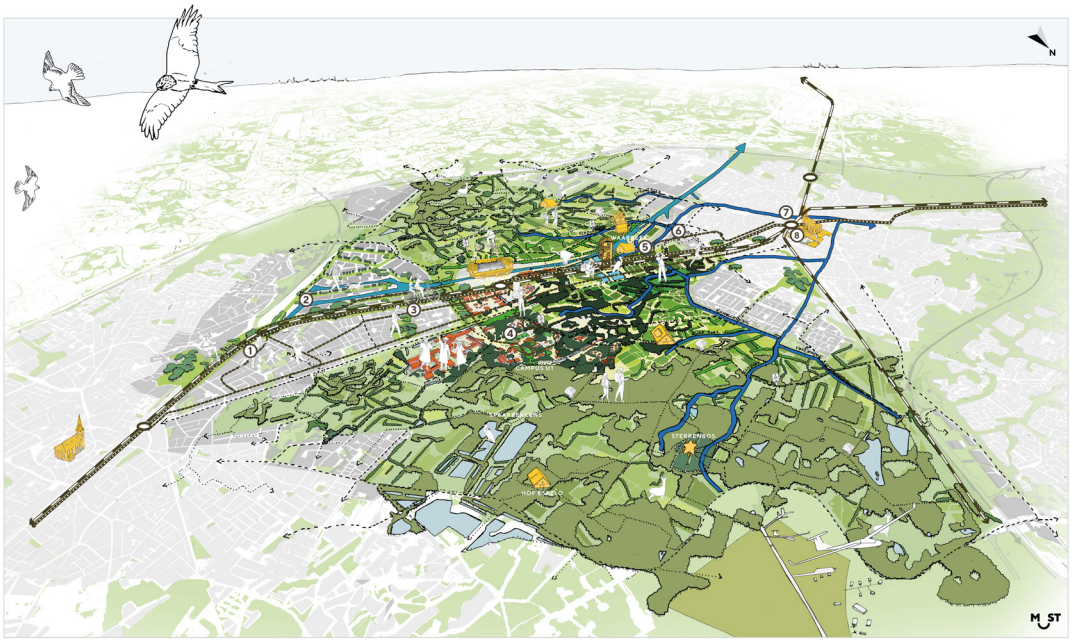

1 **2** 3 4 5 6 7 8
SPOORZONE HENGELO ENSCHEDE
WATERKWARTIER
WESTERVAL

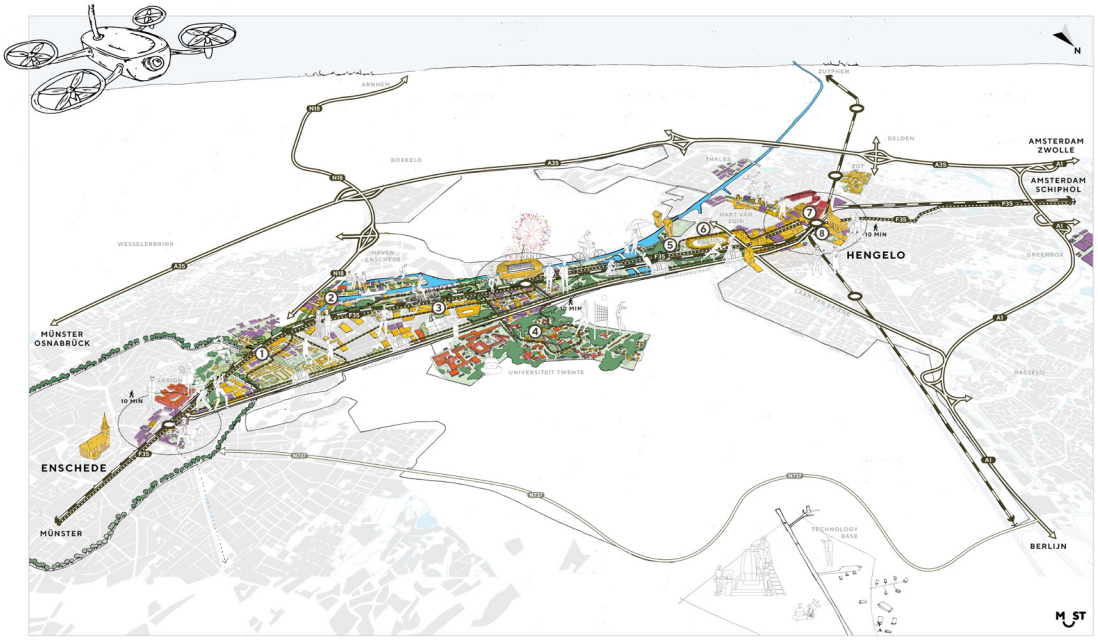
1 2 3 4 5 6 7 **8**
SPOORZONE HENGELO ENSCHEDE
HENGELO
STADSENTREE

bron: MUST

SPOORZONE HENGELO ENSCHEDE

ONTSPANNING EN LANDSCHAP

SPOORZONE HENGELO ENSCHEDE

STEDELIJKE DYNAMIEK EN TOP-TECHNOLOGIE

2.4
Landschap, bodem en water

In 2050 is hoogstedelijk Twente de regio waar je altijd buiten bent. Water en groen zijn beleefbaar. Kabbelende beken en wuivend groen geven een aangenaam contrast ten opzichte van de hoogstedelijke dynamiek. Via een netwerk van fiets- en wandelpaden ben je zo in een van de lommerrijke landgoederen of bosgebieden. Om het landschap gezond te houden, vervult hoogstedelijk Twente een belangrijke rol in het regionale watersysteem: ontspringen en infiltreren rondom Enschede, stuwen en stromen rondom Hengelo en vloeien en bergen rondom Almelo.

Groen en landschap

De landschappelijke kwaliteit van Twente ligt besloten in de diversiteit van landschapstypes zoals het kleinschalige boerenlandschap met essen en beken en de uitgestrekte hoogveengebieden. Vanuit de hoogstedelijke groei n ontwikkeling neemt de vraag naar ruimte voor recreatie toe. In Almelo, Hengelo en Enschede wordt ingezet op het bereikbaar maken van groen vanuit verstedelijkt gebied.

Landschapsinclusief ontwikkelen is de basis voor leefbaarheid, recreatie, gezondheid en ruimtelijke kwaliteit. De leefkwaliteit wordt versterkt door de groenstructuren in de stad te verbinden en de kwaliteit van het landelijk gebied door te trekken naar de stad. De groenstructuur wordt zó ontwikkeld dat deze toegankelijk, bruikbaar en beleefbaar is. Groene gebieden zijn binnen 15 minuten lopen vanaf elke

2.4 TWENTE
LANDSCHAP, BODEM EN WATER

LEGENDA

hoog en laag Twente

- 60m +NAP
- 50
- 40
- 30
- 20
- 10

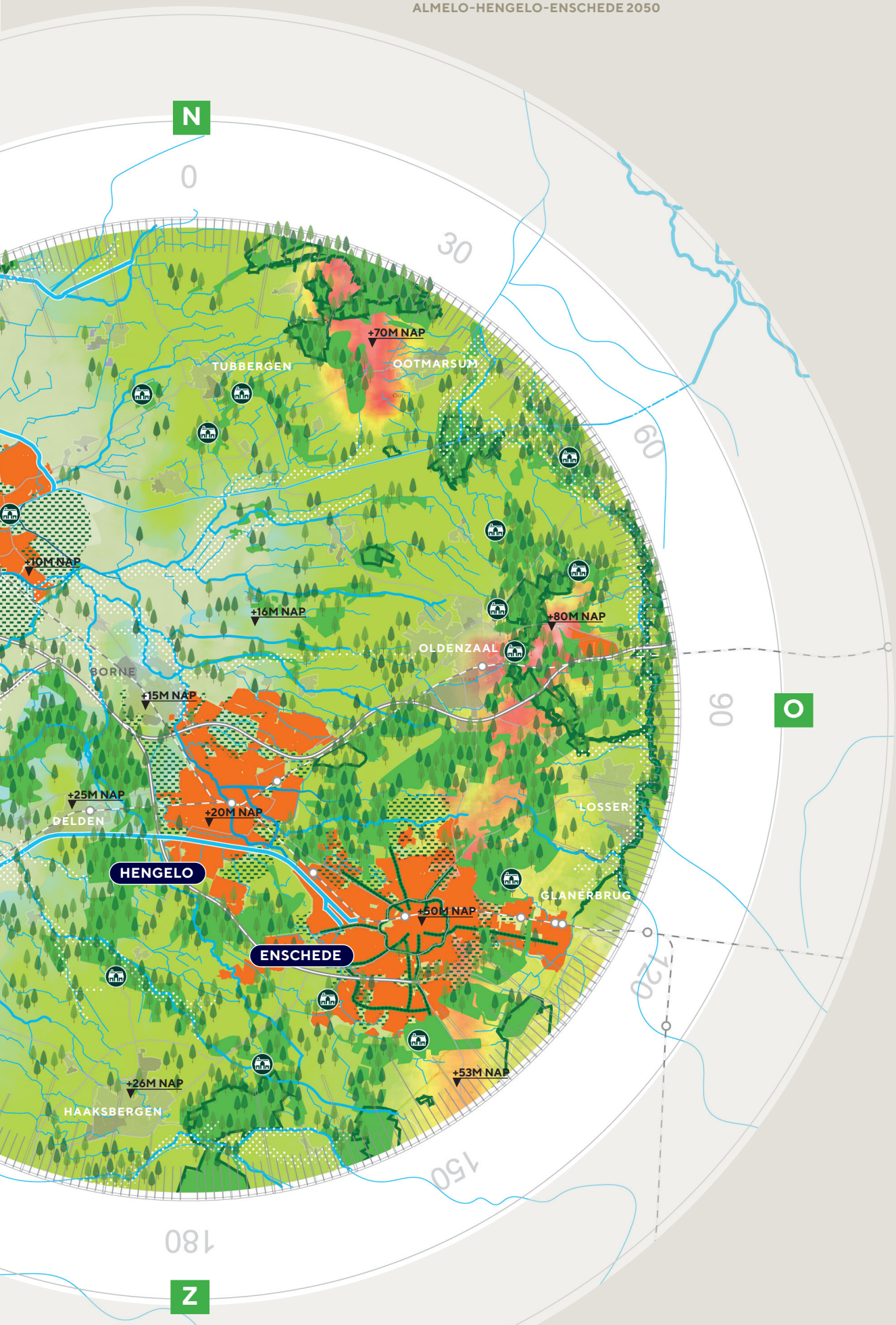
watersysteem

- historische beekdalen
- kanaal
- waterlopen

groene verbindingen

- Natuur Netwerk Nederland
- Natura 2000
- bosgebieden
- groene verbindingen
- groene overgangzones
- landgoed (gebouw)

data: geoportaaloverijssel.nl

N
0
30
60
90
120
150
180
O
Z
+70M NAP
TUBBERGEN
OOTMARSUM
+10M NAP
+16M NAP
+80M NAP
OLDENZAAL
BORNE
+15M NAP
+25M NAP
DELDEN
+20M NAP
LOSSER
HENGELO
GLANERBRUG
+50M NAP
ENSCHEDE
+53M NAP
+26M NAP
HAAKSBERGEN

plek bereikbaar. Het landschap wordt met de stad vervlochten via beken en groen en biedt daarmee ruimte voor biodiversiteit. Op hete dagen zorgt de buitenruimte voor verkoeling en op natte dagen is er de ruimte voor waterberging. Deze inrichting van de openbare ruimte nodigt bovendien uit tot een gezonde leefstijl.

Waterbeheer

Almelo, Hengelo en Enschede liggen hoog en droog. In vergelijking tot het westen van Nederland is dat op lange termijn een voordeel. Investeringen in deze regio zijn immers duurzamer. Maar er zijn ook uitdagingen. Hengelo en Enschede hebben een verantwoordelijkheid voor droge voeten in het lager gelegen westen. Er zijn verschillende manieren om water langer vast te houden. De sleutel ligt bij verdere ontwikkeling van het Twentse groenblauwe netwerk. Met verdere ontwikkeling van dit netwerk wordt bovendien verdroging in Twente voorkomen.

Om oppervlaktewater, grondwater, waterkwaliteit, waterkwantiteit en waterveiligheid in balans te houden wordt ingezet op ontwikkelingen die een regeneratieve bijdrage leveren aan een vitale bodem, ecologie en het watersysteem.

Het regionale watersysteem:

Het regionale watersysteem: ontspringen en infiltreren rondom Enschede, stuwen en stromen rondom Hengelo en vloeien en bergen rondom Almelo

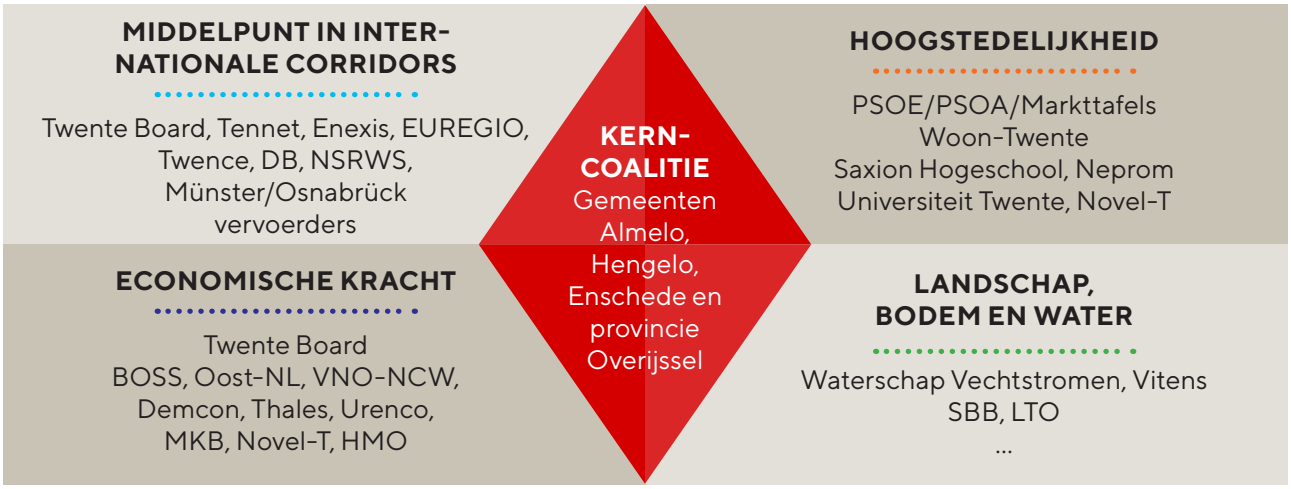

3

SAMENWERKING VANUIT COALITIES

Almelo, Hengelo en Enschede zijn onlosmakelijk verbonden met de omgeving; vraagstukken bewegen zich over gemeentegrenzen heen en de opgaven in landelijk Twente raken aan die in de steden. De ambities van de RSIA zijn hoog en de uitvoering zal forse inzet en investeringen vergen. Die komen niet enkel van de drie Twentse steden en de provincie Overijssel zelf. Ook de partners uit de regio en daarbuiten zijn hierin nodig: zowel van de landelijke overheid als van maatschappelijke en private partijen in de regio.

Figuur 1. Kern-coalitie in relatie tot maatschappelijke coalitiepartners

Voor de uitvoering van de investeringsopgaven zijn vier coalitielagen onderscheiden. Iedere laag kent een andere manier van organisatie en samenwerking. De opgave staat daarbij centraal. De wijze van samenwerking volgt. Niet andersom.

3.1 Kerncoalitie

GEMEENTEN ALMELO, HENGELO, ENSCHEDE EN DE PROVINCIE OVERIJSSEL

De kerncoalitie werkt samen aan de RSIA en zal ook samenwerken bij de uitvoering ervan. Dat vraagt inzet in tijd, capaciteit, kennis en geld. Voor nu, maar zeker ook voor de langere termijn. De samenwerking is structureel, zowel op ambtelijk als bestuurlijk niveau. Inmiddels zijn hiertoe concrete afspraken vastgelegd in intentieovereenkomsten. Deze worden verder uitgewerkt in bestuurlijke samenwerkingsafspraken.

3.2 Twentse coalitie

TWENTSE GEMEENTEN BUITEN DE DRIE STEDEN

Almelo, Hengelo en Enschede zijn cultureel, ruimtelijk en economisch sterk verweven met de omliggende gemeenten. De Twentse gemeenten buiten deze drie steden maken gebruik van de aanwezige en hoogwaardige stedelijke voorzieningen zoals werkplaatsen, kennis- en onderwijsinstellingen en infrastructuur. De RSIA wordt daarom door de bredere regio Twente ondersteund. We kijken ook verder dan de Twentse regio: naar buurregio's Achterhoek, Stedendriehoek en regio Zwolle. Ook naar Duitsland via MONT, een samenwerking tussen Münster, Osnabrück en Almelo, Hengelo en Enschede.

3.3
Maatschappelijke coalitie

NETWERK VAN MAATSCHAPPELIJKE PARTIJEN (PUBLIEK, SEMI-PRIVAAT EN PRIVAAT)

Twente kent een rijk netwerk van maatschappelijke (publieke, semi-private en private) partijen. De samenwerking met deze partijen krijgt vorm in vier thematische coalities, naar analogie van de investeringsopgaven uit de RSIA.

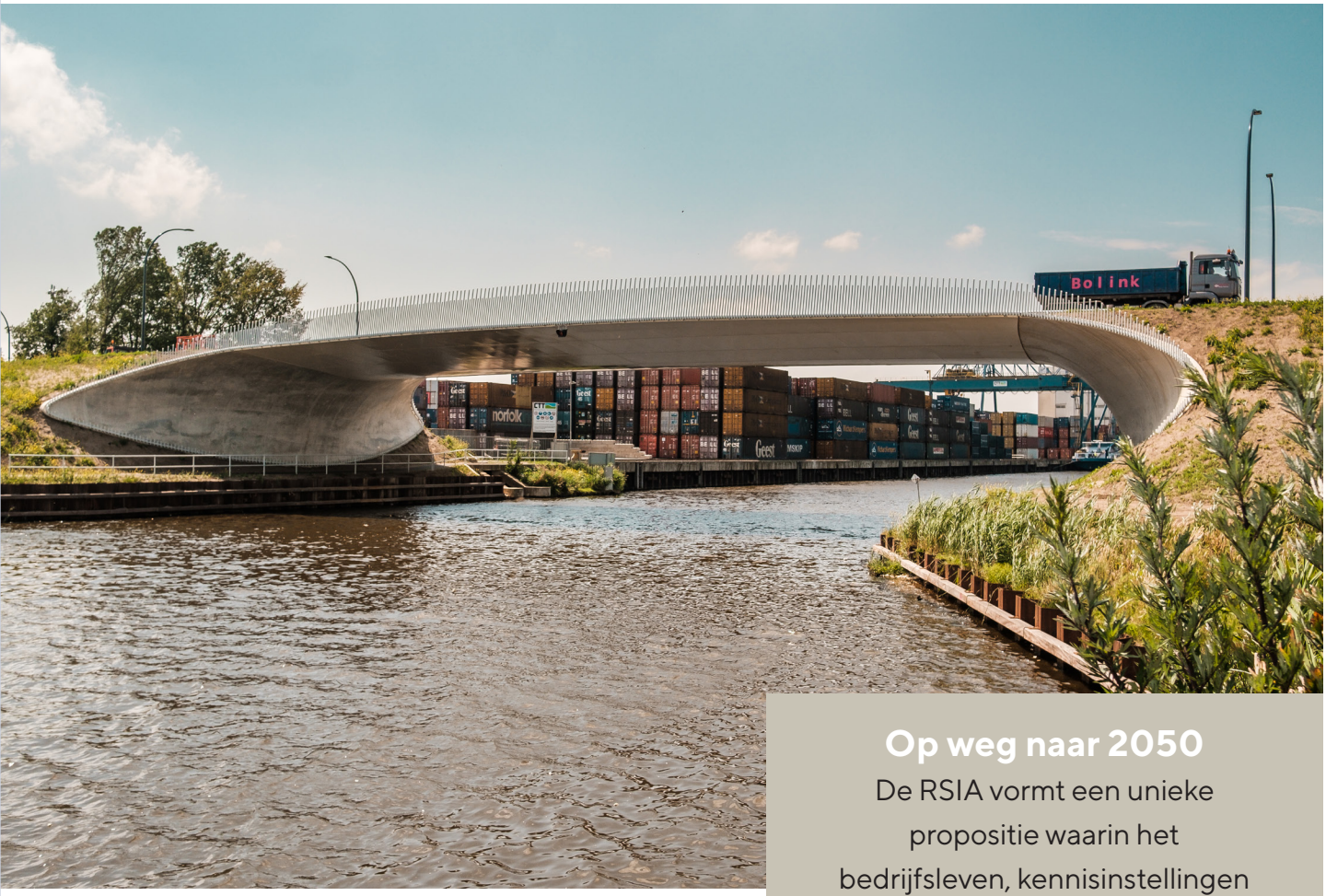
Voor de woningopgave zijn bijvoorbeeld woningcorporaties, bouwpartijen en ontwikkelaars cruciaal. Voor de mobiliteitsambitie gaat het om partijen als NS, ProRail, Rijkswaterstaat en de deelmobiliteitsmarkt. Voor de economische kracht is samenwerking nodig met de Twente Board, de onderwijsinstellingen en de Twentse (high-tech) bedrijven.

De betrokken partijen vinden via de maatschappelijke coalitie thematische aanknopingspunten om gedeelde ambities te realiseren. Daarbij is de opgave bepalend voor de vorm van de coalitie en de aard van de samenwerking. Soms is het halen, soms is het brengen en soms is het co-creëren.

3.4
(Inter)nationale coalitie

EUROPA, DE G40, EUREGIO, NOORDRIJN-WESTFALEN, HET RIJK EN DE BELANGENORGANISATIES VNG EN HET IPO

Voor het bereiken van de regionale en nationale doelen is steun in brede zin van hogere overheden en Europa onontbeerlijk. Vaak gaat het om beleidsmatige en juridische en (gedeeltelijke) financiële ondersteuning van de opgave. Andere keren gaat het om ondersteuning met expertise.

Op weg naar 2050

De RSIA vormt een unieke propositie waarin het bedrijfsleven, kennisinstellingen en de overheden samenwerken aan één opgave. Deze opgave vergt een investering van circa 22 miljard euro, door markt en overheid op te brengen. Het gaat overigens niet alleen om geld, maar ook om uitvoeringskracht, kennis, de inzet van regionale en nationale netwerken en de inzet of aanpassing van nationale en provinciale beleidsinstrumenten. De Twentse steden en de provincie Overijssel nodigen het Rijk uit gezamenlijk invulling te geven aan deze ambitie.
Op weg naar 2050.

Verantwoording

De Regionale Stedelijke Investeringsagenda Almelo — Hengelo — Enschede 2050 is opgesteld door TwynstraGudde en MUST in gezamenlijke opdracht van gemeente Almelo, gemeente Hengelo, gemeente Enschede en provincie Overijssel.

KERNTEAM RSIA
Gemeente Almelo
Gemeente Hengelo
Gemeente Enschede
Provincie Overijssel

TwynstraGudde, MUST, september 2023

SAMENVATTING

De Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) is een gezamenlijk aanbod van de gemeenten Almelo, Hengelo, Enschede en de provincie Overijssel. Deze agenda heeft als doel om de potentie van de drie Twentse steden optimaal te benutten en daarmee een bijdrage te leveren aan de nationale opgaven waar we voor staan. De groene technologische topregio Twente wil haar rol als krachtig vliegwiel in het netwerk van Europese economische regio's verder versterken. In 2050 komen economische kracht, (inter)nationale bereikbaarheid, hoogstedelijke dynamiek en ruimte, groen en kwaliteit van leven samen in Almelo, Hengelo en Enschede. Met deze agenda levert de regio een significante bijdrage aan de internationale concurrentiekracht van Nederland.

Met hoogopgeleid (internationaal) talent kan het innovatieve economische ecosysteem in Twente ook in de toekomst als aanjager voor de Nederlandse economie fungeren. Voor het behouden en aantrekken van dit talent is de kwaliteit van de regio in termen van welzijn, kwaliteit van leven, gezondheid en sociale netwerken cruciaal. Het stedelijk gebied Almelo - Hengelo - Enschede speelt hierin een sleutelrol.

Almelo, Hengelo en Enschede kunnen verantwoord met circa 100.000 inwoners doorgroeien naar een stedelijke regio met circa 420.000 inwoners. De regio levert niet alleen in kwantiteit, maar juist in kwaliteit een bijdrage aan een nog beter Nederland. We zetten in op een levendige woon- en leefomgeving met voldoende dynamiek en reuring, aantrekkelijk voor nieuw talent en bedrijven. Anders dan in veel andere delen van Nederland, heeft onze regio de ruimte om aan deze groeisprong invulling te geven.

De ligging van Twente op het kruispunt van verschillende (inter)nationale corridors is een belangrijke troefkaart. Deze ligging kan beter worden benut. Daarvoor zetten we in op een duurzaam en slim mobiliteitssysteem. Een andere troefkaart is de kwaliteit van het Twentse landschap. De leefkwaliteit wordt versterkt door groene en blauwe structuren in de stad te verbinden en de kwaliteit van het landelijk gebied door te trekken naar de stad.

De Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) schetst langs vier lijnen een integrale aanpak om de bijzondere mix van wonen, werken, natuur, bereikbaarheid en voorzieningen in de gehele regio te ontwikkelen:

- Economische kracht
- Middelpunt in (inter)nationale corridors
- Hoogstedelijke dynamiek
- Landschap, bodem en water

Het doel van de RSIA is om met deze integrale aanpak de potentie van de drie Twentse steden optimaal te benutten. Daarbij zijn de drie steden onlosmakelijk verbonden met de regio: de opgaven in de regio en in de steden raken elkaar. We laten zien hoe de RSIA een unieke kans voor de hele regio vormt.

In de uitvoering van de RSIA werken bedrijfsleven, kennisinstellingen en overheden samen. Het vraagt een investeringsvolume door markt en overheid van circa 22 miljard euro. Hiermee is de RSIA een gezamenlijk aanbod van de gemeenten Almelo, Hengelo, Enschede en de provincie Overijssel aan de Rijksoverheid. We leveren een significante bijdrage aan het behalen van de ambities van het Rijk in de nieuwe Nota Ruimte en we nodigen het Rijk dan ook uit met ons invulling te geven aan deze ambitie.